

LIETUVA

Nr. 6

CHICAGO, ILL., PETNYCIA, 11 Wasario (February). 1898 m.

Metas VI

ENTERED AT THE CHICAGO, ILL. POST OFFICE AS SECOND CLASS MATTER.

The Lithuanian Weekly

"LIETUVA"

Published at Chicago, Ill., every Saturday.

Executes all kind of Job Printing and translating in Lithuanian, Polish and English languages.

Subscription \$2.00 per year.

All communications must be addressed to

A. OLSZEWSKI,
924 33rd St., Chicago, Ill.
Sub-Station No. 60.

Nedėlinis Laikraštis

"LIETUVA"

Išleista kas Subata Chicago, Ill.

Kasduoju ant metų:

AMERIKOJE.....\$2.00

UŽMARE.....\$3.00

"Lietuvos" spaustuose spausdina visokios knygų, konstitucijų ir visokių kitų daktarų lietuviškų, lenkiškų, anglų, darbašalių gražiai, greitai ir pigiai.

Užsąsant "Lietuvą" ir prisitaisant pinigų už ją, kaip ir su visais kitais reikalais, "Lietuva" reikiama užduoti žinią.

A. OLSZEWSKI,
924 33rd St., Chicago, Ill.
Sub-Station No. 60.

Politiszkos žinios.

Wokietija.

Wokietijos išdo ministeris, Miquel, išdėwė įsakymą su wisu ne įleisti atgabenamų į Wokietiją iš Amerikos swiežięw waisių. Sawo įsakymą teisina jis tuom, buk atsiutuose iš Amerikos waisiuose užtemyjo wodingus waisiniams medžiams wabalus, kokių Europoj nėra, taigi minėtas padawadyjimas newa išduotas tik ant apsaugojimo Wokietijos sodų. Daugelis atgabenų iš Amerikos siuntinių su waisiais i Hamburgą ir i Bremą tapo ne įleisti. Amerikos pasiuntinis Berlyne užprotawo tą wokiszko ministerio padawadyjimą, bet wisgi jis liko-ir ne išsklaustas, uždraudimas gubenti i Wokietiją wisokius sodų waisius pasilieka ir dabar. Indant per Prancūziją. Belgiją arba Angliją negalėtų ateiti amerikonskai waisiai, paružėnėms mutinyčioms įsakyta įleisti tik tokius siuntinius, prie kurių bus pridėti wokiszko konsulių paliudyjimai kaslink wietos pajėmo tų waisių. Ant to dar Wokietijos ministeris ne apsiswio, bet rengiasi panaszų uždraudimą išduoti ir kaslink gabenamų iš Amerikos arklių. Kaipio priešdži tokio uždraudimo ministeris stato, buk kelis kartus jau pasitaikė, kad iš Amerikos atsiuntė įplautusius arklius. Niekis wienok ne Wokietijoje ne tiki, kad nurodytos ministerio Miquelio priešdžystų butų teisingos, jis ne tiek nori apsaugoti Wokietijos sodus ir arklius nuo užkrėtimo ligoms, kiek tikisi sawo uždraudimais priwersti Ameriką numazinti mutius nuo wokiszko išdirbimo. Jeigu da bartinių uždraudimų ne užteks, jis griebis dar kitų.

Austrija.

Austrijos randas ne gal niekaip suwalyditi nesutikimų tarp slawiszko ir wokiszko pawaldinių; nesutikimai kaip kur pereina i musztyles. Pirmiausiai pradėjo musztyles parlamento pasiuntiniai Windobonos parlamente, dabar pasiuntinių paweikslą seka universitetų ir kitokių augzstėnių mokslainių studentai. Musztynės tarp slawisz-

kos ir wokiszkos kilmės studentų atsitiko Pragoj, Windobonoj; kadangi paskutiniame uniwersite wokieczų buwo daugiaus, tie pergalejo slawus. Insbroke, kadangi čia slawų nėra, susimusz studentai katalikai su liberalizkais. Liberalai pergalejo katalikus. Kalnakasytos akademijoj mieste Loebau užimė teipogi sumiszi mai, studentai ne daleido profesoriams lekcijas skaityti. Ap szwietimo ministeris, matydamas, kad studentai ne apsimalsina, išdėwė įsakymą uždaryti tuom tarpu wisus uniwersitetus ir wisokius augzstėnių moklų moksłaines, kol tarp studentų sumisziškai ne pasibaigs.

Wienybė tarp slawiszko Austrijos gywentojų, rodosi, išdėlis ir per tai wokiecziai wėl gal wisų paimti. Kiek galima numanyti iš izwanzių Galicijoj lenkiszko laikraszių, lenkai rengia i aplėisti čekus. Tarp lenkų ir čekų užimė nesutikimai Ciesine. Lenkai norėtų tą apskrtį lenkiszku padaryti, bet čekai tam priešzinas, kadangi čia ir čekų daug yra. Kol slawai wien kalba apie slawų wienybę, wiskas eina gerai, bet kaip tik reikia dėl wienybės ką nors pasaukauti, jau wietos wienybės, kyla nesutikimai.

Italija.

Daugelyj wietų Italijos užimė maizstai: išbadėję gywentojai pakėlė maizstus, daugz walgomų daiktų pardawinyčias. Prie stabdymo diktai baduolių likosi sunkioje sužystų. Alkstanzių wienok, kaip kiekwienas namu, su karabinais ir kardais ne galima pasotyti; tuom tarpu Italijos randas ne turi kuom baduolių szelpti. Kadangi wienok wisgi reikia ką nors dėl jų padaryti, todėl Italijos ministeris nusprendė numazinti mutius nuo atgabenamų iš sweter kwieczų ir kornų. Muitai tie iki szioz buwo 7 frankai nuo kiekwieno hektolitro (hektolitras—25 gorcezių), dabar gi juos numazino iki 5 fr. (5 fr.—1 dolaras); taigi nors duos bus pigesni.

Tarp Italijos ir Hayti republiki traukiasi nuo kelių metų nesutikimai: liko-i mat čia nukliauti italiszki pawaldiniai. Italija pareikalawo už tai didelio atlyginimo, bet tazi iki szioz wietų gi neismokėtas. Kadangi geru, kaip persitikirno, nieko gauti ne galima, randas nusprendė siųti prie Hayti pakranecių dar sawo kariszku laiwu, su kuriais, kaip nesenai padarė Wokietija, nori ir Italija priwersti to kraszo randą izsmokėti tuojus reikalaujamą atlyginimą.

Panaszius nesutikimus turi Italija ir su wiena iš Pietinės Amerikos republika, Kolumbija wadinama. Nors per Clevelando tarpinikystę likosi nutarta, idant Kolumbija izsmokėtų pasikirta nuskrastiems italijonams atlyginimą, bet iki szioz wisgi tasi atlyginimas ne izsmokėtas; todėl Italija ir prie Kolumbijos pakranecių siunčia kariszkus laiwus.

Balkanų pussalis.

Klausymais apie paskyrimą gubernatorių ant Kubos dar wis ne izsrisztas: Ma-kolija pareikalawo nuo sultano, idant užtwirtintų Grekių sosto įpėdinį; Maskolija tame parėmė Prancūziją ir Angliją, prieš tą wienok kandidatą pakėlė protestą Wokietija ir Austrija ir kaip dabar pranesza wokiszki laikrasziiai, Maskolija, bijodama įsikiwinklioni i nesutikimus Europoj, kadangi tasyk wis dėjais prieš ją Azijoj stotų, ne remia toliaus Greki-

jos sosto įpėdinio, paliowė ji siu lusi i Kretos gubernatorių.

Maskolija, tikėdama daugiaus pelnyti prie dalinimo Chinų wieszpattytės, ne nori mat krutinę rytinio klausymo Europoj, kadangi dabar ji čia pakėlus, ji negalėtų tiek pelnyti, kiek nori.

Tessalijoj, iz kur Turkija wisgi ne iztraukia sawo kariuonos, turkai užimanė dabar rinkti mo keszius nuo grekiszko gywentojų. Kadangi Tessalija Europos wieszpattyčijų pripažinta už Grekių sawas, ant to sutiko ir sultanas ir jo sandaros s nlygo mo pasiraszė, todėl grekonys atsisako turkams mokėti kokius nors mokeszius. Turkiszka kariuona per kituwinus muszjus užima wieną po kitam grekiszko kaimus ir juos izspėzia, daugus gywentojų izskerdžia, kitus izsawiko i kalnus, namus izdegi-na. Tos pjowywės priwers ant galo wėl Europos wieszpattyčes ką nors daryti ant apsaugojimo kr keszių nuo turkų pjowywinių. Tokiu budu mat pawojus karės ant Balkanų pussalio wis gi ne prasralintas.

Ispanija ir jos waldybos.

Ispanija siunčia 15000 swiezių kariuonų ant salos Kubos, Užrubėžinių dalykų ministeris, Gullon, apreiszkė, kad tasi swiežios kariuonos izsintimas ne reiszka nieko naujo, stowis dalykai ant Kubos neina niekyn, bet priešingai, izspanijonys wis daryciaus maizstinių pulkelių izskisto. Siųti naują kariuoną likosi nuspre-ta dar prieš izskelbiaw ant Kubos jenerolo Blanco. Nesutikimai wienok Izspanijos su Suwienytoms Sziaurės Amerikos Wieszpattyčės pasididino. Ant rieszio amerikonsko pasiuntinio Woodfordo, reikalaujančio greito užbaigimo maizstų ant Kubos, izspaniszko ministrių pirmsėdis. Sagasta, atsiliepė, kad ne mato jis nė jokio reikalo paskirti kokį nors laiką ant apstabdymo maizstų, maizstai pasibaigs tų-yp, kada maizstinių ku bus. Toliaus jis pareikalawo nuo Amerikos, idant toje pasirpintų nedažėsi izspaukti iz sawo portų laiwams su ginklais ir luo-noriais ant Kubos. Izspanija wėl pirkdo dar kariszku laiwu ir izsintė wis sawo laiwynę prie Kanarizkų salų; dar kariszku laiwu siunčia i Amerikos portus ant atlyginimo už atsiawkymą ant Kubos wieno amerikonsko laiwu. Sziaip ne atsitiko ant Kubos nieko naujo: jenerolas Blanco apgarsino rinkleis jos laikomo porto Wei-Hai-Wei pirm paskirto laiko. Todėl Chinams nėra reikalo ir naudos mokėti tuos kasztus pirm laiko.

Azija.

Rytinėj Azijoj teipogi nieko tokio ne atsitiko, iz ko galima butų numanyti, ar gal čia užginti karė ar ne. Chinų randas atsisakė nuo siulomo Anglijos ir Wokietijos paskolinimo pinigų ant izsmokėjimo Japonijai karės kasztų, kadangi Japonija praneszė Chinų randui, kad jis ne apleis jos laikomo porto Wei-Hai-Wei pirm paskirto laiko. Todėl Chinams nėra reikalo ir naudos mokėti tuos kasztus pirm laiko.

Anglija rods luponis sawo ministerių garsina, kad ji ne daleis, idant Maskolija, uždėmusi chizskus portus, stabdytų juose kuom nors angliszka prekybą. Iz to gaudzinimo wienok wis juokusi, kadangi antrėje pusėje szio szimtmeczio Anglija wiena dar nedrįso stoti i karę su kokia nors Europos wieszpattyte. Karėje su Maskolija, teip wadinama Sewastopolinė, Anglija pasiųdė i pagelbą Prancūziją, da-

bargi pagelbinę niekur rasti ne gal, nieks nenor už Anglijos reikalus kariuotė. Wienos gi Anglijos ne jokia kietžensio wieszpattytė nesibangina. Maskoliszka laikrasziiai sako, kad karės nėra kaip bangytiesi, kadangi, apart Anglijos, nieks Maskolijos reikalų ne stabdo, ka-link gi Anglijos, ta teipogi ne gali twirtai prieš tarauti, kadangi ant pawasario reiks jai Indijose p sikelusius maizstus stabdyti, maizstus tuos parvus Maskolija.

Widurinėj Amerikoj, republika Ne-caragua, užimė wėl rewoluciją. Atsitiko jau keli smarkūs susirėmimai rewolucijonierų su rando pajėgomis. Karta pūrė paimis wisų dabar negalima žinoti. Randas patitki gūti pagelbą nuo kaimynizkų republikių.

Ne rukyk tabako ir nespaukdyk, nes tai trumpina tavo amžl.

Jeis nori atsiųti ut šio tabako ant wisokio ir pastoti swieku, siųti ir siųdinti, link gwydizk wieszpattyčes NO-TO-BAC-uriz. Paskirba silpnus žmonius i twirtus. Dabgila, kurie paimęgi azias gwydizk, iz dazninti dazni, ju sawe dazninti sawu wieszau. Aps 60000 žmonių tapo izsagydyti. Pirk NO-TO-BAC nuo sawo apgarizkorus, su gwarancija, už 50c, arba už \$1.00 apgarizmus ir pratas gausi dykai. Parasyk: N.Y. Sterling Remedy Co., Chicago, arba New York.

Iz Lietuvos.

Blaiwystės Komitetai.

Maskolijoj dabar tweria "Blaiwystės Komitetus"; toki komitetai susitūrė jau kaip kur i Lietuwoj. Rengia jie wisur arba gaus maizstinių pulkelių izskisto. O kaip kur net parengia skaitymus arba prelekcijas: iz Lietuwoj dzanęzių komitetų pradėjo jau darbuotis Sziaulų ir Panewėžio komitetai. Jie izskirti galėtu žmonėms atgabenti maizdą, jeigu jų nestabdytu neizmintingi maskoliszko waldžios padawadyjimai, mat jeigu jos ką daleidžia, tai kitais padawadyjimaiis daleidima naikina. Rengia Lietuwoj skaitinyčias, bet nedaideidžia i jas žmonių priegimtoj kalboj kuigų, parengia skaitymus, bet nesupra tamų žmoniūs maskoliszkoj kalboj. Wisie tie newa waldžiu daleidi maipaskirti wien ant naudos maskolizkai suprantančių, tai gi ant naudos dzemtos gywentojų dalies, dewynios gi dzemtos dalys negal iz to naudoti esi-tiems, jeigu nori izistikintis pailikti, liekasi tik girtuokliawimas. I blaiwystės komitetus, kiek žinome, priguli ir Lietuvos dwaramonizkai suprantančių, tai gi ant naudos dzemtos gywentojų dalies, dewynios gi dzemtos dalys negal iz to naudoti esi-tiems, jeigu nori izistikintis pailikti, liekasi tik girtuokliawimas. I blaiwystės komitetus, kiek žinome, priguli ir Lietuvos dwaramonizkai suprantančių, tai gi ant naudos dzemtos gywentojų dalies, dewynios gi dzemtos dalys negal iz to naudoti esi-tiems, jeigu nori izistikintis pailikti, liekasi tik girtuokliawimas.

Naujas wandeninis kelias.

Tinėjiniai inžinierų ant persitikirimo, ar galima sujungti upes įpuolancias i Baltiszkas jures su įpuolanciomis i Juodasias jau pasibaigė, inžinieriai surado, kad padarymas laiwams kelio ant perplaukimo iz Baltiko i Juodasias jures ne sunkus. Jie užmanė nukasti kanalą nuo miesto Orszos ant Witebsko ir sujungti udes ant Dneperu su Dauguwa. Kanalas wienok bus paskirtas tik dėl upių botų, o ne dėl jurių laiwų, bet ir toks palengwins gabėnimą Lietuvos produktų.

Moteriszkos ukės mokslinė Budbergienės.

Panemunyje, Kauno gub. yra parengta baronienės Budberg moteriszka mokslinė naminė ukės. Pradžioje pereitų metų buwo mokslainė 48 besimokinančios merginos, per tuos metus pribawo 13 naujų, 16 gi aplėdimo mokslainę. Ant ezių metų pasiliko 45 mergaitės, kurios, pagal tikėjimą, sziepti dalinasi: staiziatikių 11, katalikių 4, armeniszko tikėjimo wiena, liuteronų 29. Sunku suprasiti, kodėl, nors Kauno gub. gywena daugiausiai katalikių, tep mažai katalikių mergaizčių lanko mokslainę, kodėl katalikės szalinasi nuo mokslo? o pasimokyti yra ko: mokina čia romkundų ir wedimo ukinikystės knygų, mokina wisokių kitokių žmo-

gui reikalingų mokslų, wisokių rankų darbų, higienos, dirbimo wisokių surių weislių, swiesto, uginimo naminių gywulių ir paukszių, sodunikystės molaikraszių soko, kad karės nėra kaip bangytiesi, kadangi, apart Anglijos, nieks Maskolijos reikalų ne stabdo, ka-link gi Anglijos, ta teipogi ne gali twirtai prieš tarauti, kadangi ant pawasario reiks jai Indijose p sikelusius maizstus stabdyti, maizstus tuos parvus Maskolija.

Draugas daug apwogė.

Da ukinėj kaimo Dadianų, Gedraiczų walszczias, Wilniaus gub., Goroszaniec ir Zremba ant waziawo i Wilnių ir apsiswio ant kiemo žydo Nemzero, ant Užupinės ul.; arkli pastatė twarte ir čia apsinakwojo, kadangi tą dieną ne spėjo atlikti wisų reikalų. Čia užėjo a silankyti pas Goroszanę, jo pažį-tamas, gywenantis Wilniuje, Aleksa, ir pasilikio ant nakwynės tam patim twarte. Sugulus wisems, pirmiausiai Zarembe izskraustė kiesznius Aleksos ir paslawė užprowyt rewolwerį, wėliaus gi, kada ukinėjai sumigo, Zarembe izswedė abudu jų arklius ir leidos su jais bėgti, bet ji sulaukė pristawos. Čia mat ukinijas pirmiausiai nuo wagiliaus pawogė rewolwerį, tasgi užtai atlyginams, norėjo pawogti arklius.

Draugystė patalsymo nemiečių kolonijoj.

Pereitame "Lietuvos" numeryje mes paminejom, kad ne esant Lietuwoj nemecziams patalsymo kolonijoj, nusikaltusius kuom nors waisus turi laikyti kaliniuonė, drauge su užkietėjusiais piktadariais, kurie dar labiaus nemeczių doriszką supratima pagadi-na. Dabar jau wienok i Lietuwoj susitwūrė tam tikra draugystė, kurios mieriu yra rengti žemdarbiszkas kolonijas ant patalpinimo nemeczių nusikaltėlių i amatinikiszkus namus, kuriuose mokys juos wisokių amatų. Įstatatai naujos draugystės jau likosi maskoliszkos widurių ministerijos užtwirtiuti.

Naujas wandeninis kelias.

Tinėjiniai inžinierų ant persitikirimo, ar galima sujungti upes įpuolancias i Baltiszkas jures su įpuolanciomis i Juodasias jau pasibaigė, inžinieriai surado, kad padarymas laiwams kelio ant perplaukimo iz Baltiko i Juodasias jures ne sunkus. Jie užmanė nukasti kanalą nuo miesto Orszos ant Witebsko ir sujungti udes ant Dneperu su Dauguwa. Kanalas wienok bus paskirtas tik dėl upių botų, o ne dėl jurių laiwų, bet ir toks palengwins gabėnimą Lietuvos produktų.

Jawų prekės.

Pereitą suwaitę lietuwiszko jawų prekės Liepojaus porte ne daug persimainė: už rugius mokejo po 76—77 kap. už pudą, už geriausius senus 78 kap., už swiežius 79 kap.; priplekusius wisai ne perka. Kwiecziai 112—115 kap., geresni 116—117 kap. A-wizos paprastos 68—72 kap., wic-dutinės 73—77 kap., geros 78—83 kap., geriausios 84—89 kap. Mie-žiai 64 kap. Žirniai 73—75 kap., geriausie 76—79 kap. Pupos wic-dutinės 67—75 kap., geriausios 73—83 kap. Linų sėmenis 116—118 kap., geriausie 119—120 kap. Kwietinės klynės staulkios 55 kap., widutinės 56—57 kap., stambios 58—64.

Wilniuje mokejo: už rugius 76—77 kap. už pudą, už awizas 71—72 kap., miežiai 70—71 kap., griškai 60—62 kap., žirniai 65—70 kap. Swiežias swiestas po 8 rubl. 50 kap.—9r. 50 kap., szienas 28—30 kap., sziaudai 20—23 kap. už pudą.

Su wisu paliuosuoti nuo kareiwiszkos tarnystos.

Wisi paimti Lietuvos wyrai i kariuoną, atitarnawę juje sawo laiką, paleisti namon, bawo paskui priskirti prie teip wadinamos "opolezenijos". kurioje, pagal Maskolijos tiesas, tarnauja iki 43 metų amžiaus. Todėl Wilniaus kariszko apskriezio wieszinijas dabar apgarsino, kad wisi paimti i kariuoną 1876 m. ir paskui priskirti prie opolezenijos, nuo 1 d. Sausio szio metų, su wisu liekasi paliuosuoti nuo kariszkos tarnystos, kadangi szį metų jų laikus su wisu pasibaigė.

Suwasinėjo telegrafo užweiztoja.

20 d. Sausio, 5 wal. iz lyto, Wilniuje, atbėgęs geležinkelio traukis suwasinėjo telegrafo užweiztoja Peterburgo geležinkelio linijos, Matwiejewą. Atsikėlę anksti, jis izšėjo ant kelio pasiwaikszioti ir turbūt, negirdėję atbėgancio traukio. Wilniaus geležinkelio tarnas rado ant kelio basiai sudraskytą jo kuopą. Jis, nors ne buwo baiges augzstėnių mokslų, bet ragarsėjo Wilniuje wisokiūs sawo izsradimais.

Patentai ant prekystos ir amatinikiszko įtaisų.

Musų tewynės sostapilėj, miestė Wilniuje, ant ezių metų izspirko 6000 patentų ant wisokių padawinyčijų ir amatinikiszko įtaisų. Szį metą su izspirkimu patentų prekejai turėjo pasiskubinti, kadangi už pawėlinimą yra paskirta baumė; kitais metais galėjo juos izspirkinti per izstius metus, dabar gi reikia i tą atlikti prieš maskoliszkos naujus metus.

Pasimirė Kauno pralotas, kun. Rodawyczius.

8 d. Sausio ezių metų, Kaune pasimirė pralotas žemowiszko, wyskupystės, kunigas Jonas Rodawyczius. Jis pabaigė Peterburgo dwasiszką akademiją ir buwo wienas iz apszwiestėnių Lietuvos kunijų, apart dwasiszkų mokslų, jis užsiminėjo ir swietiszkais, ypacz gi gerai buwo susipažinęs su geologija ir su mineralogija. Per ilgą laiką buwo jis tikėjimo mokintojumi Panewėžio gimnazijoj.

Žiema Lietuwoj.

Kaip wisoj Europoj, o iz dalies ir Amerikoj, žiema szį metų i Lietuwoj ne szalta. Sausio mēnesy antai, kaip garsina Wilniaus meteorologiszka obserwatori-ja, widutinisza oro temperatura izspuolė 4°, pagal Reaumuro termometrą, augzscziuas zero; tankiausias lyja negu sniega. Tokios sziltos žiemos, kaip szį metų, žmonės ne atmena.

Darbo namai.

Kaune susitwūrė teip wadinama darbo namų užweizda, kurios mieris yra suteikti darbą beturcziams darbinjams, kokių Kaune yra daugiaus negu kituose miestuose. Wasaros laike, prie gabenimo i Prusus medžių, daug žmonių turi szioj tokį uždarbį, žiemos gi laike tie uždarbiai pasiliauja. Darbo namų užweizdos kapitalas siekia jau 2000 rubl. Wis tai ne daug, bet ir tasis galima jau sziek tiek padidinti.

Rinkimai Prusų Lietuwoj.

Berželio mėnesyje atsisub Prusų Lietuwoj rinkimai pasiuntinių i ciecorystės parlamentą, kuriame, nors Prusų lietuwijų yra apie 200000, taigi daugiaus negu turinczių du pasiuntinių danciezių, lietuwiai neturėjo sawo reikalų apginėjo. Wisos wokiszkos partijos jau pradėjo agituoti, prikalbinėti žmonis rinkti sawo partijos kand dates; agituoją i Lietuwiszka Skyrimo Partiją tikt ne teip karsztai kaip wokiszkos, musziszkos trukdo stoka pinigų. "Vienybė", paskutiniame sawo numeryje, ragina skaitytojus szelpti musų prusiszkos brolius i kwoje su galingais wokiecziais, jeigu jų neparemsime, prarys juos wokiecziai. Mes "Vienybė" užmanymui pritariame ir ragiuame musų skaitytojus, pagal izg'ę, teipogi prie to prisidėti. Norinti kiek nors aukauti ant to nierio, gali s'ęsti tiesiog i "Vienybę" redakciją, arba pas mus, o pinigai bus nusiųti musų broliams kariuonjems už sawo tautiszkas tiesas i Prusų Lietuwoj. Kowa jų sunki, todėl gelbėkime juos, kaip galėdami.

Namai silpnėms waikams.

Rygos didžturcziai rengia netoli Rygos silpnėms waikams namus. Miestuose, dėl nesweiko oro, dėl wargingo gywenimo, daugiaus yra ligustu, silpnų waikų negu ant kaimų; ant jų sudrutinimo swieku oru ir geru, maitingu maistu ir rengia minėtos namus. Maskoliszka žemdarbisztės ministerija duoda ant to wietų ir medžius, namus gi pasta-tawo sawo kasztais Rygos didžturcziai, jie paskiria rekalingus pinigų ant namų dziaikymo.

Muitai nuo maskoliszko pinigų panaikinti.

Keli metai atgal, maskoliszkas izdo ministeris izdawė padawadyjimą, pagal kurį, nuo maskoliszko pinigų, ateinančių iz užrubėžių i Maskoliją, reikėjo mokėti muitą, pacztams buwo įsakyta atidarinėti wisus iz užrubėžių ateinančius apsaugotus laiszkus ir žiūrėti, ar juose nėra pinigų, jeigu rado pinigų, tai ketwirtą jų dalį konfiskudawo, taigi paimdawo ant izdo naudos. Dabar jie muitai ir ansai neizsintingas padawadyjimas likosi panaikintus. Argi jau dabar atėjusi iz užrubėžių laiszky neadarinės maskoliszki puzto užweiztojai?

Nauji rengiami geležinkeliai.

Maskoliszka kelių ministerija reagiasi padirbti kelias naujas geležinkelio linijas Lietuwoj: 1) nuo Rygos, per Bauską ir Panewėžį i Kauną, 2) nuo Panewėžio per Wilkmergę i Kauną ir 3) nuo Panewėžio i Wilnių. Jau szį pawasari bus izsistiti inžinieriai ant paženklino wietų, per kurias bėgs tie nauji geležinkeliai.

Raupuoti Prusų Lietuwoj.

Iz wisu, Prusuose yra dabar 23 raupais sergantį; wisi jie, izsiskyrus wien wieną paeinantį iz Sztetino, yra Prusų lietuwiai paeinanti iz Klaipėdos pawiečio. 14 jų gywena prie sawo seimynų, po wieną yra klinikoze Karaliauczius ir Halles, 2 Berlyno gydinyčioj, 2 Wroclawio uniwersiteto klinikoj, wienas gi Klaipėdos ligonbuty. Iz pasimirusių, wisi pasimirė i 7 metus nuo užsikrėtimo liga.

REKALATIA TEIRINOTI IR DARBASCHUTI WYTA SZERCHIA REIKIANT PO CHOROJ ITRAPIKIMUIS IR PRO-DUKCINIŲ TAWORUS BAGOTOS IIRMS. Gaus 900,000 metosio ir reponos. Darbas ant wisokio, Turi dazn per rekomendaciją. Rasyti angliškai indam sawo adreus i marte ant atakymo. Adreus: The Dominion Co., Dept. Y, Chicago.

Portas

Į kaimė Batir, Bendero pa-
vietoje, Besarabijoje, pietinėje Mas-
kolijoje, gyveno kromininkas, žy-
das Anger, turėjo jis labai gražią
dukterį, Etlę, į kurią buvosi im-
lęje visi kaimo vaikinai. Etlė iš-
sirinko sau jauną vaikina stacia-
tikų Rotarų, persikrisztyjo ir ap-
siwedė. Tėvai išsiskų labai įpykę
ir žadėjo dukterį užmūzsti, bet
paskui neužkaina atszalo ir jie
paliovė apie ją rūpinęsi. Rotar-
vienok neilgai džiaugėsi su savo
gražia paziule: į pusę metų po-
apsiwedinui, jo pati nuo jo pabė-
go su kokiū ten žyduku. Į tris
metus, per jomarką kaimė Batir,
pirmutinis vyras nelikėai patiko
savo pacia, kuri stowėdama ant
rinkos, barė kokiū ten apdriskusį
žyda. Perypykę jos vyras norėjo
ją nudurti su dalgio, kokį turėjo
rankoj, bet kas ten iš užpakalio
sugriebė jo pakeltą ranką. Per-
kriektė likosi suareztuota ir
sztai kas pasirodė: pabėgusi nuo
pirmutinio vyro, ji wėl sugrįžo
žydiszką tikėjimą ir isztekojo už
žydo Fridmano; išzubwusi su
juom pusę metų, pabėgo su kitu
žydu, Prokupeu ir su tuom apsi-
wedė, bet neilgiai ir nuo to pa-
bėgo.

Į Mieste Lodz, Lenkijoje, 12 d.
Sausio užsiedę naujai įtaisyta
raudo deginęs pardavinyčia.
Pilant spiritą į stiklines ir pečė-
tyjant kamsziesiu, užsiedę pe-
čėtyjimui liakas, nuo liepsnos ex-
plodavo kelios spirito pripiltos
stiklinės. Prie pilystymo dirbo
200 darbininkų. Jos pėsigadu-
sios ant syk pradėjo verdtiesi per-
duris laukan. Susigrudinė ke-
lios darbininkės likosi sunkiai su-
mankytos. Tros pardavinyzic-
iės tai jau neatsilaimingas atsik-
tikimas: pirmą padarė maskoliniai
pardavinyzios darbininkai. Mas-
kolizkos kucijos dieng, trys dar-
bininkai, noredami ant szeweniz-
prisigerti, atsuko bazcos krang-
ir gėrė tol, kol ne parwito czia
jau prie bazcos. Butų gal jie
spirite prigėrė, bet ant jų laimės
atėjo dar į laiką pardavinyzios
užweizėtojas ir krang užsuko.
Neseniai czia wienas, teipisg-
maskolius, darbinjaks galą gawo.
Atsuko jis krang spirito bazcos
ir apsziojo; užsmūžė jį wienok
ant wietos spirito arai.

| Londono laikrakstis "Times"
 praneša, buk visose vidurinėse
 ir pietrytinėse Maskolijos guber-
 nijos žmonės kenczia bādā, tu-
 loms krastuose gyventojų padē-
 jimas dar sunėksis negu buvō
 penki metai atgal, pagarsėjusiose
 bādā metuose. Maskolizicijos
 laikraščiams uždrausta kā nors
 apie bādā rašyti. Mat masko-
 lizki valdinjāki tikisi, sawo už-
 draudimais apie wargā rašyti,
 alktanczius nupenēti; jie mat ki-
 taip, kaip uždraudimais ne moka
 alktanczių szelti. Nu bādā
 užgimē smarkios sziltinēs ir
 kitokios ligos, nu kurių daug
 žmonių ismirē. Carui mat ne
 tiek rupi gelbėjimas bādaujanczių
 pawaldiniū, kiek platinimas Mas-
 kolijos waldybu.

! Wartosimas degtines Wo-
kietijoj, nors palengwa, bet wisgi
mažinai, juo wokieczių apszwietia-
mas kyla augstyn, juo mažiaus
jie girtuokliauja. 1890 m. sunau-
doto Wokietijoj czysto spirito
iszpuolė po 4,60 litro (litras
lygus kwarta) ant kiekwienu
gwentojauz; 1891 m. po 4,
33 litro, 1895 m. 4,28 litro,
1897 m. jau tikt 4,22 litro.
Taigi per septynis metus gėrymai
ir girtuokliawimai Wokietijoj
teip sumažėjo, kad perėit met
kiekwiens wokiecys iszgerė jau
ant treczdialio litro mažiaus negu
1891. Jeigu mes ant tiek pakel-
tume žmonių apszwietimą, ant
kiek jį pakėlė wokiecziai, nėra
abefojens, kad ir musų broliai
mažiaus girtuokliautų.

I Kaime Kaditz, netoli Dresdenu, Sakų žemėj, Wokietijoje, vienuose namuose gyveno fermeris Jonas Juha su savo pacia ir 3 vaikų. Trijų Karalių dienų, namų savių kas pranešė walszciezius wirszipjuki, kad nuo kelių dienų nieks nematė nė wieno iz Juho szejmynos sanarių. Waitas

su policijantais atėjo persitikrinti, duris rado užrakytas, ant baladįmo njeiks neatsiliepė, todėl sulindo wisi į Juhno gywenimą per iszmusztą langą ir rado wiaš szejmyną ne gywą. Mat tėwas pirmiausiaai nuszwė sawo waiklus lowj miegančius, paskui pacia ir ant galo pats sawė.

|| Kaip dabar iš Mažosios Azijos ateinančios žinios paduoda, buvę čia žemės drebėjimų daugiaus nelaimių atgabeno negu iš pradžii garsino. Miestas Bathiers likosi su visu isznaikintas. Mahometonų mosejos (bažnyzios), kalinio namai, urėdai ir didesni pravitzių namų dalis likosi su wisu sugriauti. Skaitlių užmurtų paduoda ant 20, sužmurtų gi ir tai sunkiai yra 50 žmonių.

Į Duktę Wengrijos didžturcizio grafo H., 18 metų Josephina, įsimylėjo į paprastą czigoną, czigonizkų muzikantų direktorių, paszlauwusį tėjui diktai pinigų, su sawo numylėtinui iszdumė į Paryžų. Nebuwo tėjui ką daugiaus daryti, reikėjo daleisti dukterei apsiwiesi su czigonu, tikl jaunawedžiams uždraudė kada nors atkati į Wengriją.

* Sieradžiaus pavietyj, Lenki-
joj, likosi suarszuotuota jauna
tarnaitė už wagystą. Ji mat prim-
davo tarnystą, bet išbuwusi po-
pų mėnesių, apwogdawo sawo
dorbėdwius, išsineszdindawo i-
kitą krasztą ir ten wėl tą patį pa-
darydawo. Kada dabar ję suėmė,
tai pasirodė, kad jine mergina, bet
jaunas waikinas, tikl už merginą
persirėdęs.

Į Terp Ayr ir Kilmorneck, Szkotijoje, ant geležinkelio linijos bėgančios į Edinburgą susimusę pasakierinis trukis su taworiniu. Wagonai pirmutinio trukio isz szoko isz rėlių ir susidaužė. Prie to 9 pasakieriai likosi užmuszti, sužeistų gi ir tai sunkiai, ypa daug.

|| Rostoke, Wokietijoj, laiwy dirbtuwėj "Neptun", nupuolė sunkenybių kėlimo prietaisa ir tai tada, kada ji kėlė sunkenybę. Prie to 11 darbininkų likosi apkultų, iš kurių didesni dalis mirtinai apkultų.

‡ Maras Indijoje nesiliauja; mieste Bombay pereitą metų pasimirė 27000 žmonių. Dabar kiti Indijų miestai neįsileidžia visai atkankančių iš Bombay.

Į Szlezizoj, Prusuose, tuose
krasztuose, kur pereita wasara
buwo dideli twanai, dabar pra-
dejo neiszpasakytai siausti szilti-
nes, nuo kuriu daug žmonių
mirsza.

|| Agliszkas garlaiwys, "Channel Queen", netoli salų Guernsey susidaužė ir paskendo. Garlaiwio kapitoną išgelbėjo, bet 30 jurininkų prigėrė.

|| Mieste Braunschweige, Wokietijoj, sudegē cemento drbtuwē "Brunonia"; prie to sudegē ir trys darbinjakai.

|| Mieste Manilēj, ant Filipi-
ny salų, siautė baisus gaisras;
su wirszum 300 namų sudegė.

|| Wokiszkas garlaiwys "Else",
Holandijos pakrantēse susidaužē
ir su wisais taworais paskendo.

Motinos pilnas, augimas ir klimatas.

pats pradzių, tuojaus po užgimi-

Zmogus auga palengviaus negu arklys, arklys palengviaus negu jautis, o tas palengviaus užsuni.

Szwiedziai užgimusi mergaitė švedis widutiniszkai 3000 gramų (3 kylogramus), waikas gi 3150 gramų; kumeliukas šweria 50 — 52 kylogramų, wersliukas sweria 35,5 kylogramo. Swarbumas

waiko pasidwigubina i puse metų
nvo užgimimo, kumeliukų i 6 i—
7 sanwaiczių, ėriuko i 10 dieny.
Wisoki gywi sutwėrimai auga
mat ne wienodai greitai. Profesio-
ris Bunge isz Bazilejos, Szweica-
rijoj, sprendžia, kad tasai ne
wienodas augimas po užgimimui
wisokių gywų sutwėrimų paeina

tirėnėjimo pieno Bazilejos universiteto laboratorijoje patvirtino, kad tie užgimę sutėmimai auga greičiausiai, kurių motinos pienas turi daugiaus tokių sudėtinųjų, kurie eina ant kuno augimo, taigi kurių piene yra daugiaus baltymų ir druskų; kad tie sudėtinieji daugiausiai turi pienas motinos tuojais po pagimdymui, todėl tai pirmose dienose pagimdymąs waisius, mintantis tokiu

pienu, auga gliciazės motinos
gimdytojos moteries pirmosie dieno
se po pagimdyti turi 8,6%
baltymu, po dviemj sancaizės
turi jo jau tik 2,6 ir teip pasi-
lieka per tris mėnesius, antroje
metu pusej pasimaizina iki 1,6%.
Todel tai ir augimas uzsiumisio
kudkyko smakliausias buva per
pirmas 8 sancautes. Sumazejus
baltymui motinos piene ir augi-
mas paskui eina jau palengviaus;
antroje metu puseje svarbumas

atitroje metų puseje svarbiausias
vaiko pasididinta tikt ant 0,30%
viso/kuno svarbumo. Kaip terp
šmonio, tepjuu yra ir terp tiki ši-
landanciu žvėriu: umas ar paleng-
wėnis augimas paeina nuo moti-
nos pieno sudėtinii, juo baltymio
piene yra mažiau, juo pagimdy-
tas waisius augia palengwiau.
Mažiausiai baltymio turi mote-
ries pienas, nes tikt 1,36%, to-
liau eina pienas asilyciozės, ožkos,
sloniaus, kurnanurio, karwės

stionaus, kupranugaris, karves,
kiaulės, awies, delfino, szuns, ka-
tės, daugiausiai tokių sudetinių
yra piene tolimuose siauriuose gy-
wenanczių elnių renais wadinamy.
Tirinėdami pieną persitikrino, kad
pienas pietinių krasztų žwėrių
turi mažians riebumo, bet užtai
daugias cukraus, kaip tai parod-
do pienas paeinančių isz sziltos

krasztų: asilo, kupranugario, arklio ir sloniaus; priesizingai, žvėrys szaltų krasztų duoda pieną, kuriame daugiaus riebumo, o mažiaus cukraus; augmenų augančių sziauriuose waisiai teipogi turi mažiaus cukraus negu augančių sziltuose kraštuose. Ciu-

mat pati gamta pritaiko wiską
prie reikalo: nuo seniaus jau už
tėmyjo, kad szaltų krasztų tau-
tos walgo daugiaus riebių wal-
gių, gywenanti gi pietuose rejka-
lajau daugiaus cukraus, Isz piet-
nių kraštuose sutuvinami tikt slo-

niaus pienas turi daugiaus riebumo, nes jame jo penkis syk daugiau negu karvių piene. Tas rodo, kad slonių weislė pirmiausia gyveno sziauriose, tikt wėliaus iš czia persikėlė į pietinius kraštus. Tas taip ir yra dabar.

sloniai persikeitė iš seniaus ant
žemės gyvenusių, didesnių už
slonius, mamutų, kurių kaulus
randa tik šiauriniuose krasztuo-
se. Kadangi wėl moteries pienas
turi daugiaus cukraus, o mažai

musų žemės žmonės atsirado pie-
tiniuose krasztuose ir tik vė-
liaus išsiplatino ir po sziaurinius
žemės krasztus.

**Paskolinimo ir Budavimo
draugystės Keistucio No. 1.**

Kelwerge, 24 Wasariaus, 1898
m. atidaro 2-ra Serija. Naudin-
giausia kasa užčėdyjimo pinigų.
Izmokeszcziai nedėliniai po 25c.

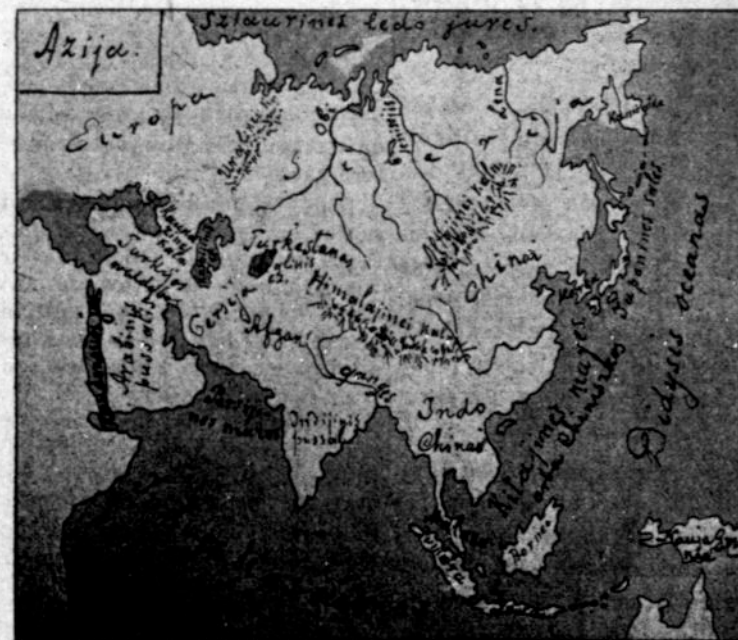
mės po 6 procentus. Susirinkimai
kas ketvergas, 18 valandą waka-
re, saleje L. Ažuko, 3301 Aburn
ay, kartė 33ezios ul DYEKTORIAI

DRUGYSTE: J. Gurinskas—prezidentas; J. Kiliawiczia—vice prez.; J. Andriuszis—sekretor.; L. Ažukas—kasier.

nis; F. Popnuckas ir J. Polujanskas. Užsirasztyti galima kas ket-
wergais, ant susirinkimo, salėj po
3201 Auburn ave. knt5 32

czios ulyczios. Susirinkimai bu-
wa kas ketwergas, 18 walandą wa-
kare.

Su Guod. { J. Gurinskas, prez.
L. Azukas, kasier.
J. Andriuszis, sekr.
Adresas sekr. 883 33RD STREET.

Paveikslėlis 66. Svarbesnės Azijos wieszpatystės

Pussalis mūžesios Azijas arba Anatolija yra terp mūžtos Iskenderun ir Juoduųjų jūrių, šis siauriųjų jūr krantus plauja vandens Juoduųjų jūrių, šis pietų gi Vidurtemiųjų jūrių, vakarinį gi krasztą *Egejskos* jūrės, kurios per *Dardanelių pertaką* jungiasi su *Murmulinėmis* jūrėmis, o tas Basforo pertaka jungia su Juodomosioms jūrėms. Ties toms pertakoms Anatvija prisiriata prie Europos, laipiančiai ti prisiriata ties Konstantinopolimi.

Anatolijoje arba Mažosio Azijos teritorijoje išsikėlė pasiekę iki 8500 metų prieš mūsų erą jūrų vandenų paviršiaus, išsyrus krastų apsaustą labiausiai išsikėlusiais kalnais. Prie šiaurinio krasto traukiasi *Pontizki* kalnai, išilgai gipietinio krasto kalnai *Taurus*, už kurių yra siaura pakrantių juosta. Nuo vakarų iškilimas teipogi atidalintas kalnais, tik nuo vakarų jis lygiai išsikirto į padarą daug smulkių pussalių ir palieka vaisingą pakrantių juostą. Ant vidurio iškilimo yra teipogi kalnai, iš kurių augęsčiai yra *Argesus* arba *Erdeiss* apie 18000 metų prieš mūsų erą jūrų vandenų paviršiaus, likusi dalis susideda iš lygių žolės apžėlusių stepių. Iš upių tik apie *Halyas* arba *Kizil Irmak* prasimusza per Pontizkus kalnus ir prisigriebia Juodojo jūri. Seniai, nuvėstais kanalais žmonės tuos krastus pavertė į vaisingus, buvo čia augęsa kultūra, ką rodo griuvėsiai senovės didelių miestų. Ne tik Mažosio Azijoje, bet visoj vakarinėje Azijoje yra daugybė senovės miestų griuvėsių, kas rodo, kad seniai civilizacija stovėjo čia daug augęsčiai negu šiandien.

Apart Mazosnių salų, kaip antai *Rodos*, *Samos* ir kitų, prie Mazosios Azijos priguli ir dideli sala *Kipras* arba *Cipras*. Išilgai jos šiaurinių pakrancių traukiasi kalnų eilė, Sala ta; kaip ir visų Mazonų Azija, senovėje buvo tirstai apgyventa, ir vaisinga, bet iškirtus girias, periseitę jos klimatas. Po paskutinei karei Maskolijos su Turkija sala tą užėmė *anglijonai*.

(Toliaus bus)

